

elégge hangsúlyozni Grosschmid bölcs megállapítását, hogy a jogban az a körülmény, hogy két fogalom azonos, nem jelenti a valóságban azok egyező tartalmát, hanem csak azt, hogy ugyanaz a jogszabálycsoport alkalmazható rájuk. Már pedig, ha több jogszabály összevetése folytán a konkrét esetnek több jogszabály alá való sorozása lehetséges, igen helyes, ha a bíró tudat alatt célszerűségi szempontokat tart szeme előtt. Az a körülmény, hogy ezt csak tudat alatt, ösztönszerűleg teszi, mert a kútfői rendszer szerint neki csak a jogalkalmazás, a jogszabályból az egyes esetre való következtetés a feladata, megvéd a bíróban lévő szubjektív elemek túlságos érvényesülésétől.

Szerző a perrendtartások liberális elemének tekinti a bíró szabad mérlegelési jogát. Hangsúlyoznunk kell, hogy az 1911. évi I. t.-c.-nek a bírót a hivatalból való bizonyítás elrendelésére feljogosító, a kérdezési jogot megadó és a bírónak a szabad mérlegelés folytán megnövekedő diszkrecionális hatalmát és a jogvita eldöntésében való nagyobb beavatkozási jogát megalapító szakaszai és alapvető intézkedései éppen nem a liberális gondolkodással vannak összefüggésben, ellenkezőleg a tárgyalási elvvel szemben az anyagi igazság szempontjait hangsúlyozzák.

Nincs itt hely arra, hogy az értékes munka minden részével foglalkozzunk. Szerző igéri az elméleti rész után a gyakorlati alkalmazott részt. Érdeklődéssel várjuk. *Ifj. dr. Szigeti László.*

Magyar devizagazdálkodás. E címen jelent meg dr. Óvári Papp Zoltánnak, a Magyar Nemzeti Bank ellenőrének a magyar devizagazdálkodás fejlődését és jelenlegi állását ismertető műve. A mű áttekintést nyújt I. részében a devizakészletek megszerzésének és felhasználásának szabályozásáról, II. részében a külfölddel szemben fennálló pénztartozásokból teljesíthető fizetésekről és a pengőben fizetett összegek felhasználásáról, III. részében az aranyban való ügyletkötés korlátozásáról és az aranykészletek kötelező bejelentéséről.

Az I. részben kiindul a devizatartalmaikból, ismerteti a devizakészletek beszolgáltatása körüli kötelezettségek tekintetében érvényesülő különböző kategóriákat, különösen az exportból eredő devizák beszolgáltatását, de kiterjeszkedik arra a kérdésre is, amely az eddig megjelent művekben meglehetősen mellőzésben részesült, nevezetesen az exportból eredő különböző devizabevételek mikénti beszolgáltatása. Ugyanebben az I. részben tárgyalja az értékpapírforgalom nostrifikálásával kapcsolatos kérdéseket is.

A II. részben a transzfermoratoriumon kívül a hitelrögzítő egyezmények és a hitelrögzítés alá nem eső tartozások részletes elemzése után, foglalkozik a pengőben teljesített fizetésből eredő számlakövetelések felhasználásáról, az addicionális kivittel és az idegenforgalmi célokra történő igénybevétellel.

Ebből a rövid ismertetésből is látszik, hogy a mű megfelelő áttekintést nyújt az egész joganyagról, amelynek alapján könnyen el-

igazodhatik a rendelkezésre álló betürendes tárgymutató mellett az érdeklődő az egységes kodex híján nehezen áttekinthető joganyagról.

Növeli a mű használhatóságát az, hogy közli a hitelrögzítő egyezményt, a nagyközönség előtt kevésbé ismert pengőtransfer-egyezményt, a különböző clearing, kompenzációs és fizetési megállapodások néhány fontosabbját s végül a különböző rendeletekről megfelelő áttekintést nyújt.

A magyar Corpus Juris. (A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem jogtörténeti pályadíjával kitüntetett munka. 1936.) Írták: Párniczky Mihály és Bátyka János, Dr. Illés József előszavával. Sokat beszélünk arról, hogy a magyar magánjog legfőbb kútfője a szokásjog, hogy Werbőczy Tripartitumát a szokásjog egységesen írott alakjában kútfői jelleggel ruházta fel. Amellett idézünk régi Corpus Juris kiadásokban foglalt törvényeket és azok rendelkezéseire hivatkozunk. Igen hasznos, kitűnő munkát végzett e munka két szerzője, a fiatal jogásznemzedék jeles tagjai, mikor nagy szorgalommal, a források közvetlen, részletes tanulmányozásával a jogtörténet megvilágításában megállapították a Corpus Juris gyűjteményekben lévő törvényeknek, decretumoknak jogforrási jellegét. Míg a privilégiumoknak irásbafoglalása a hitelességet, a bizonyítást szolgálta, addig a decretumok irásbafoglalása ezenkívül mindig tiltakozás e törvények megváltoztatása ellen és azoknak írásban a hatóságoknak való megküldése a jogalkalmazás ügyét szolgálta. Előfordul sokszor privilégiumoknak későbbi királyok általi megerősítése, mely nem jelent új adományozást, hanem csak a feledés elleni védekezést. A decretumoknak ilyen újbóli megerősítése sokszor azért történik, mert régebben az a felfogás volt, hogy a király hatalmából folyó törvényerő a király halálával megszűnik.

Szerzők felsorolják azokat az intézkedéseket, melyek a törvényeknek és a szokásjognak összegyűjtésére hivatalosan történtek, de amely intézkedések eredményre nem vezettek. Részletesen ismertetik a Corpus Juris nem hivatalos gyűjteményeit. Ezekben a gyűjteményekben sok decretum nincsen benne, egyes törvények pedig nem a hiteles szöveggel vétettek fel. A jogirodalom álláspontja az, hogy ezek a gyűjtemények úgy lettek kútfőül elfogadva, ahogy e gyűjteményekben a törvények fel vannak véve, bár nem hitelesek a törvényszövegek, de ilyen alakban bírnak kútfői erővel (authoritas publicaval) és közhitelességgel (fides publica) a szokásjog elfogadása által. Azok a törvények, melyek e gyűjteményekben felvéve nincsenek, elavultaknak tekintendők.

E jogtörténeti adatok még jobban megmutatják a magyar magánjognak szokásjogi jellegét, mikor azt bizonyítják, hogy még a decretumok gyűjteményének alkalmazása, tehát magának a törvényi jognak érvényesülése a szokásjog közvetítésével történt.

Ifj. dr. Szigeti László.